

P. Puzinas. „Autoportretas“. Aliejus.

TAPYTOJŲ SUGRĮŽIMAS

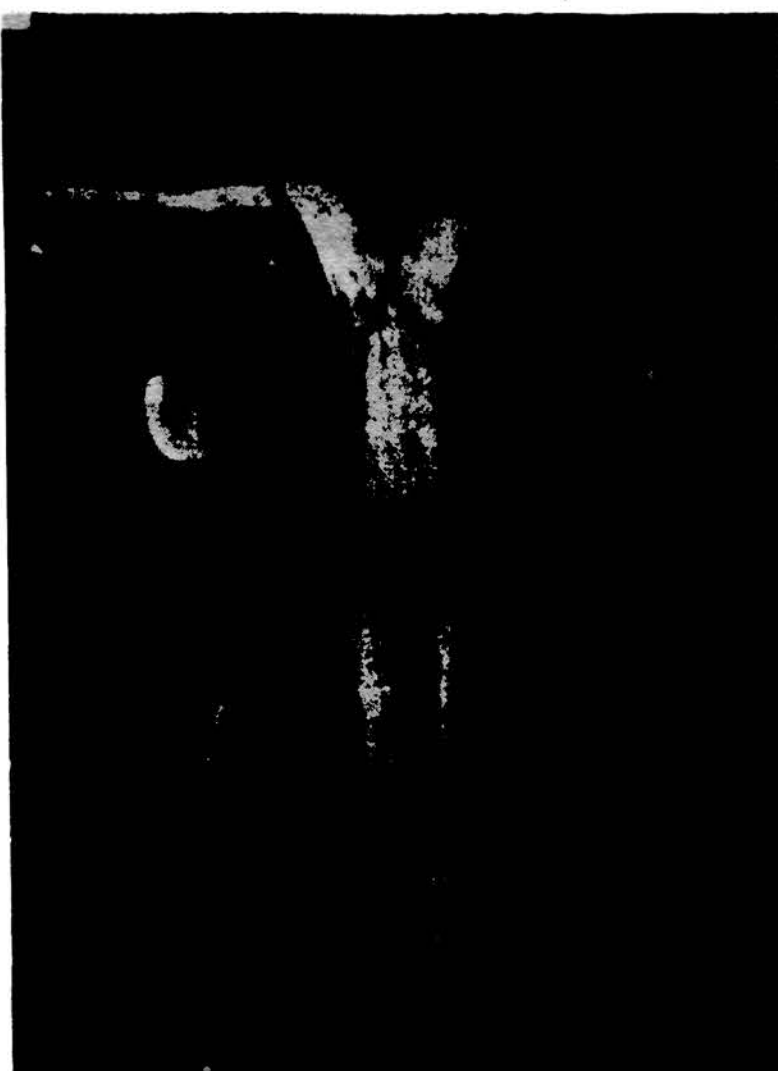
RIMA RUTKAUSKIENĖ

Lietuvos Dailės muziejaus vaizduojamosios dailės skyriaus rinkiniuose saugoma didžiulė lietuvių tapybos kūrinių kolekcija. Likimo išblaškyti įvairių kartų lietuvių dailininkai po daugelio dešimtmečių grįžta su savo kūryba namo, į Lietuvą.

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje į Vakarus pasitraukę didė dalis Lietuvos dailininkų. Nuo pat pradžių buvo bandoma telkti menininkų kūrybines pajėgas išeivijoje. 1946-1950 m. Freiburge (Vokietija) Vytauto Kazimiero Jonyno įsteigta ir vadovaujama Taikomosios dailės mokykla pratęsė Kauno meno mokyklos tradicijas. Vėliau kūrėsi ir kiti lietuvių kultūros užsienyje centrai: Lietuvių dailės institutas Čikagoje, M. K. Čiurlionio galerija, Kultūros židinys Brooklyne, Melburno lietuvių M. K. Čiurlionio diskusijų klubas, Stanley Balzeko Lietuvių kultūros muziejus Čikagoje, Lietuvių dailės muziejus Lemonte, Kanados Lietuvių dailės kultūros muziejus — archyvas Toronte ir kiti.

Nuo septintojo dešimtmečio vidurio personalinės išeivijos dailininkų parodos pradėta rengti Lietuvoje. Lietuvos dailės muziejuje dar 1966 metais buvo surengta pirmoji — Viktoro Vizgirdos paroda. Po to buvo Vytauto Igno, Jono Rimšos, Irenos Griežės, Vytauto Kazimiero Jonyno, Magdalenos Birutės Stankūnienės, Kazimiero Žoromskio, Adomo Galdiko, Elenos Urbaitės, Alfonso Dargio, Telesforo Valiaus, Zitės Sodeikienės, Vytauto Sakalo, Juzefo Katiliūtės ir kitų išeivijos dailininkų personalinės parodos. 1988 m. Lietuvos dailės muziejaus Parodų rūmuose buvo surengta didelė apžvalginė išeivijos dailės paroda, 1988 m. ten pat, o vėliau Klaipėdos paveikslų galerijoje — Pasaulio žemaičių dailės paroda. 1993 m. Nacionalinėje galerijoje surengta paroda „Sugrįžimas“.

Vertingiausią Dailės muziejuje vaizduojamosios dailės skyriaus XX amžiaus pirmos pusės tapybos fonduose saugomas išeivijos dailės kolekcijos dalį sudaro senosios kartos dailininkų Adomo Galdiko, Viktoro Vizgirdos, Vy-

Pranas Domšaitis. „Nukryžijimas“. Aliejus.

kūrinių kolekcija. Viktoras Vizgirda — pirmasis išeivijos menininkas, 1966 m. dovanojęs šešis savo prieškarinio laikotarpio kūrinius Lietuvai. Vėliau Viktoras Vizgirda atsiuntė kelias dešimtis išeivijoje nutapytų darbų, kurie savo stilistika siejasi su „Ars“ laikotarpio kūryba. 1986 m. Vytautas Kazimieras Jonynas Lietuvos Dailės muziejui perdavė gausią įvairioms JAV bažnyčioms kurtų vitražų eskizų kolekciją (182 eksponatai). 1998 m. išeivijos dailės kolekciją papildė ketvirtajame-penktajame dešimtmeciuose Lietuvoje ir Latvijoje kūręs Povilo Puzino išeivijoje sukurtų drobių kolekcija (19 eksponatų).

Atskirą kolekcijos dalį sudaro dar prieš karą emigravusio Jono Rimšos kontrastingų spalvų, raiškaus kontūro egzotiški gamtos vaizdai ir portre-

tai. 1993 m. muziejaus išeivijos dailės kolekciją papildė Petro Kiaulėno kūrinių. Tai 26 impresionistinė maniera pastele ir aliejumi tapyti peizažai, portretai ir natūrmortai. 1989-1998 m. per kelis kartus atkeliavo didžiulis Pietų Afrikoje kūręs ekspresionisto Prano Domšaitio kūrybinis palikimas — net 363 darbai (paveikslai).

Dailės muziejaus rinkiniuose saugoma didelė Kazimiero Žoromskio kūrinių kolekcija: daugiafigūrinės kompozicijos, abstrakčios tapybos ir optinio meno kūrinių. Mažesnis, tačiau ne mažiau vertingas, Kauno meno mokyklos auklėtinis — Broniaus Murino, Jadvygos Dobkevičienės — Paukštieš, Juzefo Katiliūtės, Gabrieliaus Stanulio kolekcijos.

Atskirą rinkinio dalį sudaro Freiburgo meno mokyklos mokinių kūryba. Viena vertingiausių — Vytauto Igno kūrinių kolekcija. Įdomūs tapytojų: Henriko Šalkausko, Elenos Urbaitės ir vitražisto Albino Elksaus, įsiliejęs į septintojo-aštuntojo dešimtmečių pasaulinės dailės kryptių tėkmę, kūrinių.

Freiburgo mokiniams artima karta — tai dailininkai, pradėję meno mokslus Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institute arba po karo studijavę dailę svetur. Iš jų paminėtini Eugenijus Budrys, Pranas Lapė, Leonas Urbonas, Alfonsas Krivickas, Algirdas Kurauskas, Irena Griežė, Eva Kubbos, savo kūriniuose savitai plėtojantys XX amžiaus modernistinių kryptių stilistiką.

Dar viena rinkinio dalis — tai dailininkų, meno mokslus baigusiu įvairios Europos ir JAV dailės centruose septintajame-aštuntajame dešimtmetyje, kūrinių. Platus ir įvairus šių dailininkų kūrybos diapazonas — nuo modifikuoto realistinio vaizdo konstravimo iki ekspresyvos geometrinės abstrakcijos. Rinkiniuose šiai kartai atstovauja Giedrė Montvila, Magdalena Birutė Stankūnienė, Kęstutis Zapkus. Jauniausios išeivijos kartos kūrybą muziejaus kolekcijoje atspindi Vytauto Sakalo kūrinių.

Muziejaus vaizduojamosios dailės skyriaus išeivijos tapybos kolekcija didžiulę dalimi susiformavo iš dovanotų kūrinių, nors keletas jų ir buvo

nupirkti. Daug kūrinių dovanoto patys dailininkai (V. Kazimieras Jonynas, Alfredas Dargis, Zita Sodeikienė, Vytautas Sakalas, Kazimieras Žoromskis, Gabrielius Stanulis, Juzefa Katiliūtė, Kęstutis Zapkus, Elena Urbaitytė, Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštieš, Juozas Bagdonas). Kitą kolekcijos dalį sudaro menininkų šeimų narių dovanos. Vasios Kiaulėnienės (JAV), P. Murinienės (JAV), Inos Kurauskienės (JAV), Aldonos Valiuvienės (JAV), Magdalenos Galdikienės (JAV), Aldonos Veščiuonaitės — Janavičienės (Australija), Austros Puzinienės (JAV) dėka muziejaus rinkiniuose atsirado Petro Kiaulėno, Broniaus Murino, Algirdo Kurausko, Telesforo Valiaus, Petro Kiaulėno ir Alberto Veščiuono kūrinių.

Kad išeivijoje kūrusių menininkų kūryba sugrįžtų į Lietuvą, rūpinosi ir lietuvių kultūrinės organizacijos išeivijoje — Melburne lietuvių M. K. Čiurlionio diskusijų klubas (Australija) ir Genovaitė Kazokienė, kurių pastangomis Lietuvos dailės muziejuje atsirado Australijoje gyvenusių ir kūrusių lietuvių menininkų kūrinių kolekcija. Lietuvių fondo lietuvių dailiojo meno instituto Čikagoje ir Lituanistikos tyrimų ir studijų centro pirmininko J. Rackausko bei dailininkės Magdalenos Birutės Stankūnienės pastangomis buvo atvežtos didžiulės Jadvygos Dobkevičienės-Paukštieš ir Prano Domšaitio kūrinių kolekcijos.

Išeivijos menininkų kūrinius atvežti į Lietuvą padėjo ir privatus asmenys — Beatričė Vasaris (JAV), atlydėjusi didžiulį Adomo Galdiko palikimą ir Vytauto Jonyno kūrinių, Martynas Yčas (Čikaga), dovanojęs Adomo Varno pokarinius kūrinius, Milbutį (JAV) šeima, dovanojusi nedidelę, bet vertingą lietuvių išeivijos menininkų kūrinių kolekciją, Vaclovas Dargužas (Šveicarija), atvežęs Alberto Veščiuono, Gabrieliaus Stanulio kūrinius.

Lietuvių išeivijos dailininkų kūrinių praturtino XX a. šiuolaikinės lietuvių dailės rinkinius, o tuo pačiu įsiliejo į bendrą, sudėtingą savo menininkų kryptimis ir tendencijomis šiuolaikinės lietuvių dailės tėkmę.

• Poezija kalba tiems, kurie supranta daugiau, negu ji gali pasakyti.

Anonimas

JONAS ŠALNA

INKARNACIJA

Jei inkarnaciją paliksi žemei,
Viešpatie,
Meldžiu neišmesti
Man skirtų pelenų.
Lai lieka
Neišdalinti mano atomai
Protą temdančiais
Visatai.
Lai dūžta
Megintuvėliai
Dangaus galia.
Lai nesistengia žmogus
Gimdyti mane
Laboratorių stikle,
Sventvagiškai apvogti
Sventus jausmus
Žemės tėvų!

Meldžiu, Viešpatie,
Palikti originalą:
Koks aš esu
Ir kur esu,
Žemėj Lietuvos
Tų pačių tėvų,
Gimdytas skausme!

PRAAMŽIŲ KIBIRKŠTIS

Iš praamžių
Iš tolių nematytų
Iš takų amžinų
Iš nežinomų erdvių
Iš neišsiaiškinamų atomų
Iš svaiginančios tuštumos
Iš begalinės Meilės
Iš neribotos Išminties
Iškelta
Gyvybės
Kibirkštis
Sugrįžta
Į...
Praamžius
Tolius nematytus
Takus amžinų
Nežinomų erdvių
Neišsiaiškinamų atomus
Svaiginančių tuštumą
Begalinę Meilę
Neribotą Išmintį

ŠALTI NAMAI

Ties debesų properša
Melsvėja
Dugnas dangaus
Plunksnotos mintys
Plaukia
Prisiseigusios debesų sparnus
Ir galvoji
Kodėl taip svarbu
Matyti dangaus debesis
Ir numatyti
Kuris iš jų
Bus tavo Kelionės
Drabužis
Kelianti į melsvąjį tolį
Naujų Namų
Šaltų, šaltų

V. Ignas. „Sužadėtiniai“. 1968. Drobinė aliejus. 116x70.

Ryto migla. Nuotr. Kazio Daugėlos

Leidiniai

GAUSĖJA M. K. ČIURLONIO DISKOGRAFIJA

M. K. Čiurlionis. Kūriniai fortepijonui. Atl. Rokas Zubovas. LAFA 001, 54'02". Įrašyta 1998 m. birželio 16 ir 24 d. (Live recording). Instrumentas: Steinway B 533118. Garso režisierius: Nicholas J. Yasilo. Meninis apipavidalinimas: Irenos Šaparnienės. Išleido Amerikos Lietuvių dailiųjų menų sąjunga (Lithuanian American Fine Arts Association). Viršelyje panaudota M. K. Čiurlionio paveikslas „Prašėit“ reprodukcija.

Lapkričio pradžioje Lietuva pasiekė dar viena kompaktinė plokštelė, skirta Mikolojaus Konstantino Čiurlionio muzikai. Čiurlionio kūriniai — ciklus įrašė pianistas Rokas Zubovas. Plokštelėje įrašyta: variacijos „Oi, giria, giria“, Sonata F-dur, variacijos „Se-faaEsec“ ir „Besacas“, trys preludai viena tema, mažų peizažų ciklas „Marios“.

Pirmiausia norisi pasidžiaugti vis gausėjanti Čiurlionio diskografija. Nors greitai minėsime 10 metų nuo pirmosios Čiurlionio kompaktinės plokštelės pasirodymo (Marco Polo 8.223323, dir. J. Domarkas, Slovakijos simfoninis orkestras), tačiau tik pastaraisiais metais pagausėjo naujų Čiurlionio fortepijonines muzikos įrašų. Gal tai susiję su Čiurlionio 120 metų jubiliejumi (1995m.), gal tai paskatino tarptautinis Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas. Bet šandien mes jau galime klausytis M. Rubackytės, A. Juozapėnaitės-Eesmaa, V. Landsbergio, o dabar — ir R. Zubovo įrašų kompaktinėse plokštelėse. Klausantis šių įrašų, atrodo, kad vyksta savotiškas atliekų pokalbis — tik laiko atskirti menininkai bendrauja, dalinasi savo atradimais, teigia, net ginčijasi. Taip galvoti verta labai skirtingos interpretacijos ir meninės koncepcijos. Vos ne kiekvienas atliekėjas pateikia ir naujovių: M. Rubackytė pirmoji įrašė Čiurlionio Sonatą F-dur, garsiąją fugą b-moll (VL345) ir preludą, esantį pirminiame rankraštyje, pačios atliekėjos paruošta styginių kvarteto transkripcija fortepijonui. A. Juozapėnaitė preludą b-moll (VL269) pirmą kartą įrašė su autentiška pabaiga. (Šis preludas nuo pirmos publikacijos 1925 m. iki 1990 m., kai pasirodė V. Landsbergio paruoštas leidinys „Kūriniai fortepijonui“, buvo publikuojamas ir atliekamas su J. Čiurlionytės pasiūlyta pabaiga — kažkodėl nebuvo pasinaudota autentiška Čiurlionio pabaiga: autoriaus visiškai suredaguoto preludo rankraštis saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio muziejuje Kaune). Klausantis prof. V. Landsbergio kompaktinės plokštelės, demesi pa-

traukia lietuvių liaudies dainos fortepijonui bei „Santaka“, fragmentas iš simf. poemos „Jūra“, — aliuzija į mūsų dienų gyvenimą. (V. Landsbergio begalinė pagarba autentiškai ryški visuose jo darbuose, tad nenuostabu, jog ir šiame įrašė išgirsime kai kurių patikslinimų, paremtų rankraščiais).

Roko Zubovo kompaktinėje plokštelėje taip pat nestinga naujovių. Tuo patiu bandoma naujai spręsti užsilikusias Čiurlionio muzikos atlikimo problemas. Ryškiausiai tai jaučiamas, klausydamiesi preludų viena tema (VL 269-271). Ši preludų ciklą R. Zubovas įrašė chronologine eiles tvarka. Pirmiausia skamba aistringas oktavinis preludas, po to — lyrinis ir ciklą užbaigia kanoninis preludas (VL 271). Čia reikia prisiminti, kad ciklą Čiurlionio mokėsi Halinos Volmas tema turėjo sudaryti du preludai (269-270), preludas-kanonas VL 271 ir fuga (liko neužbaigta — tik ekspozicija). Apie tokią ciklo sąrangą byloja Čiurlionio rankraščiai. Kadangi fuga liko tik pradėta. J. Čiurlionytė, ruošdama 1957 metais leidinį *Kūriniai fortepijonui*, nutarė sukeisti pjesių vietą grynai dėl praktinio požiūrio — taip geriau skambėtų koncertuojant. Tokia eilės tvarka prigludę prie pat lango. Kiekvieną dieną poetė džiugins paukštelį giesmėmis.

Kai aplankau šią mielą šeimą, dėkoju Dievui, kad išsaugojo šias dvi garbingas moteris baises pokario audros. Deja, tėvelis Juozas Vaicėkauskas buvo ištrėmtas ir mirė Vorkutos lageryje 1945 metais. Brolis Povilas Vaicėkauskas grįžo iš tremties, dabar gyvena Čikagoje. Soviet-

Irena Vaicėkauskaitė 1998.08.29 d. šventė 70 m. sukaktį, o jos vyras Povilas Vaicėkauskas — 100 metų.

GĖRIUI SKAMBANTI SIELA

Lietuvos Atgimimas subrandino gausų kūrybos derlių. Daugybė seniai pasėdę, bet giliai slėptų talentų, tarsi sėklos Nepriklausomybės sauleje dygo, skleidė gražiuosius žiedus, augino vaisius.

1998 m. rugpjūčio 29 d. *Draugo* numerijė buvo rašyta apie taurią lietuvių, Ksaverą Vaicėkauską, sulaukusią savo 100-to metų jubiliejus. Noriu papasakoti apie jos talentingą dukterį poetę Ireną Vaicėkauskaitę, šiemet šventusią 70 metų sukaktį. Jos eilėraščių, poemų, sakmės išvydome tik Atgimimo metais.

Poetė Irena Vaicėkauskaitė gyvena Lietuvoje, Kaune, kartu su savo mamyte. Jos gyvenamąją būstą lengva surasti — ji pažymi paukščių inkilėlis, prigludęs prie pat lango. Kiekvieną dieną poetė džiugins paukštelį giesmėmis.

Kai aplankau šią mielą šeimą, dėkoju Dievui, kad išsaugojo šias dvi garbingas moteris baises pokario audros. Deja, tėvelis Juozas Vaicėkauskas buvo ištrėmtas ir mirė Vorkutos lageryje 1945 metais. Brolis Povilas Vaicėkauskas grįžo iš tremties, dabar gyvena Čikagoje. Soviet-

vedenija dlia fortepiano (Rinkiniai kūriniai fortepijonui, red. V. Landsbergis) ciklo „Besacas“ sandara ir seka nebesikeičia. Taip šis ciklas prigludęs koncertų salei, taip jis dabar atliekamas „Tarp-tautinio M. K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkurso“ metu. Tačiau tik dabar šis penkių variacijų ciklas įrašytas į kompaktinę plokštelę.

Manau, neatsitiktinai R. Zubovas apsisprendė į vieną diską įrašyti visus reikšmingiausius Čiurlionio kūrinus. Tuo tarsi norima priminti, kad Čiurlionis yra ne tik miniatiūrų meistras (Japonijoje išleisti pirmieji CD fortepijonui taip ir pavadinti — „Piano Miniatures“). Kalbant apie Čiurlionio stiliaus evoliuciją preluduose, dabar galima raiškiau suvokti ir fortepijoninio ciklo evoliuciją. Žinoma, kūrinį atrankoje įvairiam Čiurlionio konkurso antrajame ture.

Galbūt ne visi atkreips dėmesį į du, ne pačius svarbiausius, tačiau daug ką apie atliekėjo nuostatą bylojancius, dalykus. R. Zubovo kompaktinė plokštelė įrašyta ir išleista Jungtinėse Amerikos Valstijose, tačiau anotacija išspausdinta anglų ir lietuvių (!) kalba. To nerasime nei Marco Polo, nei EMI firmų diskuose. „Gyvas“ įrašas (live

mečių poetė buvo persekiojama, dingdavo laisvą broliui. Tačiau skaudus gyvenimo smūgiai, netektys neuzgesino kūrybinės ugnies, kuri liepsnoja meilei artimesiems, Tėvynei, pasitikejimu Dievo Apvaizda.

Irena Vaicėkauskaitė gimė 1928 m. Skapiškio miestelyje. 1948 m. baigė Pandėlio vidurinę mokyklą. 1964 m. gavo Vilniaus Pedagoginio instituto vokiečių kalbos studijų diplomą. Poetinė kūryba pradedama 1940 m. Zarasuose, tačiau jos eilėraščiai gulejo stalčiuose. Apie juos žinojo tik

recording) taip pat naujiena Čiurlionio diskografijoje (pianisto L. Dorfmano prieš keletą metų įrašytoje audiokasetėje irgi yra du „gyvai“ įgroti Čiurlionio preludai, tačiau jie tik demonstruoja atliekėjo sugebėjimą skambinti skirtingų stilių muziką, ir pasaulinėje Čiurlionianoje nėra tokie reikšmingi).

Dar kartą norėčiau grįžti prie ypatingo atliekėjo bendravimo. Savotiškas ryšys sieja šiais metais pasirodžiusias dvi kompaktines plokšteles, skirtas Čiurlionio. Pirmoji įrašyta žymiausio Čiurlionio kūrybos tyrinėtojo, tarptautinio pripažinimo pelniusio muzikologo, pianisto, politiko, profesoriaus Vytauto Landsbergio. Antroji — Čiurlionio vaikų, Čiurlionio konkurso nugalėtojo (1986) pianisto Roko Zubovo. Pirmoji įrašyta Vilniuje, antroji — Čikagoje. Ne-manau, kad muzikantai būtų specialiai taręsi dėl kūrinų atrankos ar sekos, tačiau prof. V. Landsbergis savo kompaktinę plokštelę užbaigia variacijomis „Oi, giria, giria“, o R. Zubovas — pradeda...

Taip ir išnyra mintyse Čiurlionis: „O jeigu bus dar labai toli, ir senatvė tave užklups, tai ten vel bus suolelis, pasiuntiniais paskirtas, o ant jo jaunų žmonių niekad netrūks“ (M. K. Čiurlionis „Pasaka“).

Darius Kučinskas

artimieji ir keletas draugų.

Atgimimo metais išspausdintos keturios Irenos Vaicėkauskaitės knygos. 1991 metais „ab“ leidykla išleido pirmą poetės knygėlę *Vilties paukštė*. 1994 metais išėjo lyrinė drama *Selių krašto legenda*, skirta pokario rezistencijai, Notigalės dvylikai žuvusių partizanų ir partizanės — poetės Dianos Glemžaitės — Bulavienės bei jos vyro Juozo Bulavo — lksio atminimui/ leidykla *Dobilas*. 1996 metais pasirodė poezijos rinktinė *Verkiantis džiaugsmas* / leidykla *Naujasis lankas* / 1997 metais poetė dovanavo savo knygėlę vaikams *Skambantis laivas* / leidykla *Naujasis lankas*. Ją gražiai iliustravo poetės dukterėčia dailininkė Aurelija Vaicėkauskaitė, gyvenanti Čikagoje.

Skaitant Irenos Vaicėkauskaitės knygas, atsiveria nuostabus harmonijos pasaulis, užplūsta meilės, gerumo bangos. Jos vadina į geresnį, dar nesnį Dievo pasaulį. Eilėraščiai pilni metaforų, labai muzikalūs, jautrūs, skamba tarsi skaidrios smuiko melodijos. Jos posmuose — Lietuvos miškų žalumas, paukščių balsai, upelių čiurlenimas. Poetės sieloje lyg veidrodys atsispindi pasaulio džiaugsmas, nelaimės, skausmai. Bet jos niekada neapleidžia tikėjimas, meilė, viltis.

Daug eilėraščių poetė skiria mylimai tėvynei, susirūpinusi jos likimu.

Sermotą rytą gražiau gal nei rojui!

Vien žydros liepsnelės, šventąją kalbą. Tėvyne! Tu — gulbė balta nuostabioji, Su aukso ir deimantų diadema!

„Sermotą rytą“

Skautus tautos istorijos momentai jaudina poetės sielą, liejasi eilėmis eilėraštyje „Lietuviai sibiruos“:

— Sibiruos ledinuos, Ten, kur siaubo pūgos, Nešė vargę kryžių Broliai, sesės mūsų.

Neretai poetės dvasinė būseną susijusi su gamtos vaizdiniais:

Spinduliuoja meilė likę Tavo pėdos Vėliavų šilkuos, karūnose klevų.

„Kyrie“ atplaukia tyras ir saulėtas, Lapas... Spindulėlis... Dieve!

Juk tai Tu! „Sekminės prie Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios“

Su didele meile poetė kuria eiles mamytei — Saulei. Iš širdies gelmių ištryksta žodžiai:

„Mamytė — mano Saule! Kas būčiau be Tavęs? „Mamytėi — Saulei!“

Sesės ilgesio mintys skrido į Sibirą pas mylimą brolią Povilą. Jos širdies balsas aidi eilėraštyje „Kada grįši?“

Sniegulėlių balti šilkaryšiai Vėlei supasi smuiko aidus. Broliužė! Sakyk, kada grįši Motinėle, sesutė paguost?..

Daug šiltų eilėraščių skirta dukterėčioms Aurelijai ir Laurai. Poetės meilė joms neturi ribų. Išvykus brolio šeimai gyventi į JAV, eilėraštyje „Sraigė“, skirtame Aurelijai, poetė meldžia:

O Viešpatie! Uždeki jos kely visų šviesiausia! Žvaigždė!

Asmeninio pobūdžio lyrikoje poetė švelniai kalbasi su savo „sese — volungėle“, juntamas liūdesio šėšelis:

Ką man, volungėle, sakai? Ką gaudžia nuliūdę varpai? „Ne ta daina“

Artėja šv. Kalėdos. Tyras

Asmeninio pobūdžio lyrikoje poetė švelniai kalbasi su savo „sese — volungėle“, juntamas liūdesio šėšelis:

Ką man, volungėle, sakai? Ką gaudžia nuliūdę varpai? „Ne ta daina“

Artėja šv. Kalėdos. Tyras

Artėja šv. Kalėdos. Tyras

ŽURNALO MUZIKOS ŽINIOS SULAUKUS

Visuomet laukiamas šiemetinis *Muzikos žinių* žurnalas 249 numeris skaitytojus pasiekė anksčiau — lapkričio mėnesio pabaigoje.

Žurnalo šviesiai mėlsvos spalvos viršelyje — šventinio savo 80-tą gimtadienį antro *Muzikos žinių* redaktoriaus muziko Stasio Slizio nuotrauka.

Pirmuoju straipsniu kompozitorius Julijus Gaidelis turtingą muzikinį palikimą, pradedant jo sukurtais simfonijomis, operomis ir baigiant vokaline muzika, aptaria dr. Dana Paklonytė. Simfoninė muzika Gaideliui buvusi bet kurios tautos muzikinės kultūros svarbiausias rodiklis, o apie jo sukurto operą „Dana“, J. Žilevičius išsireiškė: „Sukurdamas operą „Dana“, išsivijoje pasistatė sau nykstantį paminklą, kuriuo didžiuliais ateinančios kartos, gyvendamos išsivio gyvenimą“. Autore J. Gaidelio kūrybą įžvalgiai aptarusi ir iliustravusi septyniais paveizdais, savo brandų straipsnį, išsitusį per 14 žurnalo puslapių, baigė: „Šis kompozitorius iš tiesų niekada nebuvo paviršutiniškas, išoriškas, nes muzika buvo didžioji jo meilė ir viso gyvenimo prasmė — jis tikėjo jos galia ir savo pašaukimu“.

Kitame straipsnyje Stasys Slizys rašo apie muzikinę klausą. Ji esanti: sąlyginė ir funkcinė, rečiau sutinkama — netikroji absoliuti klausą ir vidinė muzikinė klausą.

Ten pat rašo ir apie muzikinę intonaciją, kuri taip pat esanti tampa priurta su muzikine klausą. Matomai, autorius, turėdamas mintyje korrespondentus, mažai ar visai nenusimanancius apie „muziką, kurie, rašydami apie ren-

ginių programų atliekėjus, „zinovikai“ išgrazina straipsnį, užbaigdamas rašo: „Rašantiems į spaudą, neužtenka kalbos ir jos rašybos žinojimo, bet reikia turėti muzikinę klausą ir nusimantinti muzikos moksle, nes klausytojas turi būti orientuojamas, paveikiant jo meninį skonį teisinga linkime“.

Prof. dr. Anicetas Arminas straipsnyje „Lietuviškas Metropolitan operos žvaigždynas“ pristato solistus, kurie yra dainavę garsiojoje „Metropolitan“ operos scenoje. Juos ne tik pavardėmis išvardina, plačiau apibūdina, bet ir nuotraukose parodo. Tai Anna Kaskas, Polina Stoska, Algidas Brazis, Arnoldas Voketaitis, Lilija Šukytė.

Dr. Boleslovas Zubrickas žvilgtelį į dainų šventes, kurios esančios „visų lietuvių rūpestis“. Jis mato rūpestius, šventes organizuojant. Jaučia trūkumus, pasisako, ko tose šventėse atsiranda „per daug“, ir kas lemia jų sėkmę.

Glaustus išpūdzis iš Antrosios pasaulio lietuvių dainų šventės pateikia Faustas Strolia. Jis pastebėjo parodytą palaimintą mus, Kūdikėli, Suklydusius ir nekaltus. Ir skrydžiui į Meilę, į Gerį Sustiprinki įvairias sparnus! „Kaledos“

Tikrai nuostabus poetės sielos skambėjimas gaivina Lietuvą, dvasios sparnais skrenda per Atlantą, aplankydamas brangius tautiečius.

Živilė Baltė Živilė Baltūnikaitė

lankumą užsienio chorvedžiams, trumpesnes repetici-

MUZIKOS ŽINIOS

1998 metais, Nr. 249

Stasys Slizys (nuotrauka iš žurnalo)

jas. Pasidžiaugę moterų choris, o dūdų orkestro įterpimas buvęs nuostabus programos pajavainimas, kai tuo tarpu, roko muzikos įvedimas į šventės programą — vargiai pateisinamas. Pastebėjo ir dainuojančius iš „špagalkų“, kur žodžiai be gaidų būvę ranka surašyti. Apskritai, Dainų šventė buvusi didinga ir sėkminga.

Reta būtų surasti kitą tokią asmenį, kaip Vytautą Strolį, pasizymintį dideliu įžvalgumu. Savo straipsnyje „Muzika ne rizika“ jis rašo apie netikslumus, pasitaikančius spaudoje, net ir enciklopedijose. Netikslumus jam sekasi surasti, tad straipsnyje juos ir parodo.

Muzikui Stasiui Sliziui šventiant 80-tą gimtadienį ir 50-to vedybinio gyvenimo sukaktį, į jo nueitą gyvenimo kelią žvelgia Stefanija Kaunelienė. Tai reto darbštumo, pasiryžimo ir energijos asmenybė. Tik atvykęs į Ameriką, jis jau studijuoja universitete, lanko vargonių kursus. Muzikos konservatorijoje įsigyja vokalinės pedagogikos diplomą. Michigan universitete tobulinosi chorvedyboje. Didelę duklę atseikėjo ir į lietuviškos veiklos aruodus. Mokytojavo, o ir vedėjų yra buvęs šeštadieninėje mokykloje. Organizuoja ir vadovauja vaikų, jaunimo chorams ir kitiems vokaliams ansambliams. Parengė aštuntam skyriui „Lietuvių kalbos pratimus ir giesmyną“ „Viešpatie, išklausyk“. S. Slizys yra ir kompozitorius, sukūręs ir harmonizavęs nemažai dainų ir giesmių, rašo į spaudą, dalyvauja organizacijų veikloje.

Žurnale spausdinamos nuotraukos muzikų, sulaukusių 75,80,85 ir 90 metų. Iš viso jų 10.

Nesivadovaujant jokia programa, išspausdinti straipsniai apie sol. Joną Vaznėlį, pianistą Manigirdą Motekaitį, sopraną Alviną Giedraitienę, smuikininke Ritą K. Kazlauskaitę, pianistą Rytą Babicką ir Palaimintojo Jurgio Matulio misijos chorą.

Penki puslapiai skirti, iškeliausiems į amžinybę. Jų — 9. Prie jų nuotraukų išspausdintos ir trumpos biografijos.

Placią 1998 m. pirmo pusmečio muzikinę kroniką sudarė Rolandas Aidukas.

Žurnalą *Muzikos žinios* kartą per metus leidžia Šiaurės Amerikos Lietuvių muzikos sąjunga. Redaguoja Kazys Skaistgirys ir Stasys Slizys. Spaudos darbas atliko Morkūnas Printing, Three Oaks, Michigan.

Muzikos žinių priede — leidinėlis dainos vaikams *Tėvis-kelė pavasarį*. Leidinėlyje yra Juozo Bertulio, Petro Matukūno, Mykolo Petiulio ir Vinco Vinikaicio sukurty 16 itin nuotaikingų ir nesunkiai išmokstamų dainų.

P. Palys

Čiurlionis
piano works

Sonata in F
Variations
The Sea

piano
Rokas Zubovas